

עין משפט
נר מצוה

יח:

אלו הן הלוקין פרק שלישי

מכות

מסורת הש"ם

א) [מנחות עד:י.] ג. [ובחים לה. ע"ש ז"ע,י.] א. [ז"ל דור לא יאכל בי קדש הם], (ד) לעיל י. ס. (ה) ב"ב פא: מולין פג: קדושין סה. יצמות קד: ידה סו: מנחות יח: קג: מדרים עב., (ו) סוכה מז: מנחות פא., (ז) ג"ז שם, (ח) ג"ז שם קדושין לו: [סוטה יט.,י.] ט. [ז"ל ובחוב' הים], (י) [שמות כט], (כ) פ"א: הלל זה ולא, (ל) ויין קרא כג., (מ) ויצמות עד:, (נ) [דברים כו,י.] ס. [וע' מוס' יומא לו: ד"ה לאו וכי' ותוס' פסחים כד. ד"ה הא, רש"י.ש"א.ש"ייהיכללוהס"ד, (פ) [ז"ל דר שאכל חטאת], (צ) [שם לא נמא' כלום רק כספרי וכן כפרש"י בחומש ועי' רש"א ומהר"מן, (ק) רש"י,

➤➤➤

הגהות הב"ח

א) גמ' ככלל מהיה לא תאכל ליתן לא מעשה: (ב) רש"י ד"ה גא הכחז וכו' דכתיב בעומר: כ"ב כפ' המנוחים: (ג) ר"ה כל וכי' אכל לפירוש דלעיל קשה דפירשתי לזוקה דוקא קאמר כדפרש"י אס כן וכי' שכללות כדפרש"י וי"ל דל"ן הכי נמי הדחה יכול: (ד) ד"ה הנהה וכי' לתוספא אם כן א"ן כאן כתוב שנוי בהגהה לעבב ומתבאר דלא: (ה) ד"ה ומאן וכי' להנחה דמעבבת וקשה דבספרי דרש פירשת כי תבא ק"ן והניחו כ"ן: (ו) בא"ד והבחה לא מעבבת והא דקאמר הכא מאן תנא דפליג עליה דר' יהודה הכי קאמר מאן תנא דמפיק ליה לתוספה: (ז) בא"ד ומרי קראי והניחו והגחתו תרוייהו להנחה דמעבבת וקאמר ר' יהודה וכי' לא כתיב ביה מטוסה:

➤➤➤

הגהות הגר"א

[א] גמ' ר"ה"א והניחו זו וכי' שיהא אומר והניחו זה כי מקיים והניחו זו תוספה לז"ל (וע' שנת אליהו פ"ג דבטורים:)

בג א מיי פ"ח מה' פסולי מוקדשי ה' ג:

בד ב מיי פ"ח מה' מעשה קרבנות ה' ח סגז לאזין שזי:
כה ג מיי שם פ"ח ה' ו:
כו ד ה מיי פ"ח מה' בבורים ה' יב:

➤➤➤

תורה אור השלם

1. ואכלו אתם אשר כפר בהם למלא את ידם לקדש אתם וְיָרָא יאכל בי קדש הים:
שמות כט לג
2. וְכָל בַּחֲמָה מִפְּרִסַּת פֶּרֶשָׁה וְנִשְׁתַּעַת שִׁשֶׁע שְׁתֵּי פִרְסוֹת מַעֲלַת גֵּרָה בַּבַּחֲמָה אֲתָה תֵּאבְּלוּ:
דברים י ד
3. אַךְ אֵת זֶה לֹא תֵּאבְּלוּ מִמְּעֵלֵי הַגֵּרָה וּמִמְּפֹרְסֵי הַפֶּרֶשָׁה הַשְּׂסוּעָה אֵת הַגִּבְלוֹל וְאֵת הָאֲרֻנְבָּת וְאֵת הַשֹּׁפָן כִּי מַעֲלַת גֵּרָה הִמָּוֶה וּפְרִסָּה לֹא הִפְרִסוּ טְמֵאִים זֶה לְכַסֵּב:

דברים י ד
4. וְעַתָּה הִבַּהּ הַבְּאִיזִי אֵת רֵאשִׁית פְּרִי הָאֲדָמָה אֲשֶׁר נָתַתָּה לִי יְיָ וְהַחֲזִיתוּ לִפְנֵי אֱלֹהֶיךָ וְהִשְׁתַּחֲוִיתִי לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כו י
5. וְלִקַּח הַכֹּהֵן הַטָּהוֹר מִזֶּיֶד וְהִנִּיחוּ לִפְנֵי מִזְבֵּחַ יְיָ אֱלֹהֶיךָ:
דברים כו ד
6. קְדֹד תִּבְּרִיאֲתָהּ אֵת אֲשִׁי יְיָ אֵת הַתֹּהֶב עַל הַתֹּהֶב יִבְיָאנּוּ אֵת הַתֹּהֶב לְהִנָּחֹתוֹ אֹתוֹ תִּתְּנוּפָה לִפְנֵי יְיָ:
ויקרא ו ל

➤➤➤

מוסף רש"י

כל שבקדש פסול.
למדמינ כי קדש הוא ימיה לרבות על שגר פסולי קדש קדשים גזלא, כגון פגול ויואל ונשפך דמו (פסחים כד.). הנחה. לפי המצות, מעבבבת בהן. דשנה זה קרא (דברים כו) והניחו לפני וגוי' והנחתו לפני וגוי' (שני לו.). כל הראוי לביילה אין ביילה מעבבבת בו. דמת' מנחות אמתין אין מציאין בכלי אחד מנחה של ששים ואחד שעושים, ומפרישין טעמא מפני שאמרה תורה הבא מנחה שיכולה ליצלב וששים נכללין בכלי אחד אבל ששים ואחד קים להו לרצנן דאין יכוילן ליצלב, והוינן זה וכי' אין נכללין מאי' היו והתנן מעבבבת ואפילו לא כלל כשר, אבל כשאיתו ראו ליצלה בילה מעבבבת זו (חולין פו. ובש"י יבימות ק. נדרים עג. קדושין כה. מנחות יח: שם קג. ונדה סו:) כלומר מה שאי אפשר להכלל מעבבבת זו, דמיון דכתיב ויזק עליה שמתן וזהו לגלול דכתיב גזולה, ש"מ שזו קצביה להביא מנחה שיוכל לקיים מצות גזילה, וכשהוא מביא ששים ואחד, מנחה כזו לא זיהא, והכי הוא כמביא מנחה מן הקטניות דאיהי כלום, שכל דבר שזו הקצ"ה להביא

יש עיבוד בעיקר העצמו להביא בואותו ענין שזו הכחז ולא בענין אחר, אבל מצות האמורות בואותו מנחה, שזו מעבבבין אס גילה הכחז לטעות עליו לעבב, ויש שאין מעבבבין (רשב"ם ב"ב פא.) והנחתו זו תנופה. דבראש הפרשה נאמר ולקח הכהן הטנא מידן והניחו לפני ה' וגוי', ובסופיה נאמר והנחתו מכלל שחזר ונטעו ולמה נטעו לתוספה (סוכה סו.). הנחה ממש. שמגיד קי' שמנחה להניחו לפני המנחה ואח"כ יטעוהו להכהים ואפילוהו (שם). אחיה ידי משלמים. מתנופת חזק ושוק ואימורין דשלמים (סוטה יט.). ובחובי ידיו תביאינה. דבעלים דשלמים כתיב גבי מטפה, דכתיב בסופיה להניף אותו מטפה וגוי' (סוכה סו.).

מה באן. בבורים. כהן. דכתיב ולקח הכהן (שם).

ב' שבקדש פסול בא הכתוב ל"יתן בו'. ואס תאמר אמאי לא משני מש"ה לא לקי דהוי לאו שזכללות דכולל פסול דיואלא וטמא ופסולין אחרים וי"ל דלפירוש הקונטרס דלעיל ניחא דפירש לזוקה דקאמר אינו רוצה לומר כ"א חיסור בעלמא ומש"ה פריך נהי דמלקות לא הוי

«כל שבקדש פסול בא הכתוב ליתן לא תעשה על אכילתו הני מילי היבא דקודם פסולו חזי הכא דקודם פסולו נמי לא חזי ולילקי נמי כאידך דר' אליעזר דתניא ברבי אליעזר אומר כל שהוא בכליל תהיה ב ליתן לא תעשה על אכילתו אין הכי נמי ורבא מהאי קרא קאמר אמר רב גידל אמר רב (סימן כו"א) כהן שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה לוקה מאי טעמא דאמר קרא וואכלו אותם אשר כופר בהם לאחר כפרה אין לפני כפרה לא לאו הבא מכלל עשה לאו הוא מתיב רבא ב כוכל בהמה מפרסת פרסה וישוסעת שסע שתי פרסות מעלת גרה בבהמה אותה תאכלו אותה תאכלו ואין בהמה אחרת תאכלו ואי בדקאמרת באת זה לא תאכלו למה לי אלא אי איתמר הכי איתמר אמר רב גידל אמר רב יזר שאכל מחטאת ואשם לפני זריקה פטור מאי טעמא דאמר קרא ואכלו אותם אשר כופר בהם כל היבא דקרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם קרינן ביה וזר לא יאכל ב קדש וכל היבא דלא קרינן ביה ואכלו אותם אשר כופר בהם לא קרינן ביה וזר לא יאכל אמר ר' אלעזר אמר ר' הושעיא בבכורים הנחה מעבבת בהן קרייה אין מעבבת בהן ומי אמר ר' אלעזר הכי והא אמר רבי אלעזר אמר רבי הושעיא הפריש בכורים קודם לחג ועבר עליהן החג ירקבו מאי לאו משום דלא מצי למיקרי עליהן ואי ס"ד קרייה אין מעבבת בהן אמאי ירקבו כדרבי זירא בדאמר ר' זירא בכל הראוי לביילה אין בילה מעבבת בו וכל שאינו ראוי לביילה בילה מעבבת בו ר' אחא בר יעקב מתני לה כדרבי אסי אמר רבי יוחנן וקשיא ליה דרבי יוחנן אדרבי יוחנן ומי אמר רבי יוחנן בכורים הנחה מעבבת בהן קרייה אין מעבבת בהן והא בעא מיניה רבי אסי מרבי יוחנן בכורים מאימתי מותרין לכהנים ואמר ליה הראוין לקרייה משקרא עליהן ושאין ראוין לקרייה משראו פני הבית קשיא קרייה אקרייה קשיא הנחה אהנחה קרייה אקרייה לא קשיא הא רבי שמעון הא רבנן הנחה אהנחה נמי לא קשיא הא רבי יהודה והא רבנן מאי רבי יהודה דתניא בר' יהודה אומר א והנחתו זו תנופה אתה אומר זו תנופה או אינו אלא הנחה ממש כשהוא אומר ב והניחו הרי הנחה אמור הא מה אני מקיים והנחתו זו תנופה ומאן תנא דפליג עליה דרבי יהודה ר' אליעזר בן יעקב היא בדתניא בולקח הכהן הטנא מידך ולימד על הבכורים שטעונין תנופה דברי רבי אליעזר בן יעקב מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב אתיא ביד יד משלמים כתיב הכא ולקח הכהן הטנא מידך וכתיב בידיו תביאינה את אשי ה' מה כאן כהן אף להלן כהן מה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד המיניח כהן ידיו תחת ידי בעלים ומניף אמר רבא בר אדא אמר ר' יצחק בכורים מאימתי

גא הכחז ליתן לא תעשה על אכילתו. דכתיב בנותר ב לא יאכל כי קדש הוא" נתן טעם לדבר כי קדש הוא שנפסל וכמו כן כל הקדשים שנפסלו: ה"מ **היבא דקודם פסולו חזי.** כנותר: אוסה **תאכלו.** [דכתיב] כל בהמה מפרסת פרסה וגו' אותה תאכלו ולא בהמה טמאה שאין סימנין הללו זהו אלמא לאוס' הבא מכלל עשה עשה: קרינא ביה וזר לא יאכל. דהוא סיפיה דהאי קרא. וכל זר לא יאכל קדש' לאו כקדשים משמע' אללא בתרומה כדכתיב ברישא דענינא איס' איס' מזרע אהרן דבר השזה בזרעו של אהרן ב בבורים לפני החג בני קרייה יניחו לאחר החג לאו בני קרייה יניחו דכתיב בתר קרייה ב ושמתת בכל העוז מעשרת ועד החג שהוא זמן שמחת לקיעת פירות מביא וקורא מן החג ועד חנוכה מביא ואינו קורא (בכורים פ"א משנה ו:)

הפריש לפני החג. חלה עליהן חובת קרייה ועבר עליהן החג שאין ראוין עוד לקרייה ירקבו: דרבי זירא. לעולם דראוין לקרייה לא מעבבא קרייה אבל באלו שעבר זמנן ואין ראוין עוד לקרייה מעבבא קרייה כדרבי זירא: דאמר **כל הראוי לביילה ששים ואחד עשרון מביא ששים ככלי אחד ואחד ככלי אחד דעד ששים יכולין ליצלב ככלי אחד אבל ששים ואחד קים להו לרצנן דאין נכללין יפה והוינן זה וכי' אין נכללין מאי' היו והאנן תנן אס' לא כלל כשר ומשני רבי זירא כל הראוי לביילה אין בילה מעבבת זו כו': מתני לה. להא דרבי אלעזר אמר רבי אושעיא כדרב אסי אמר רבי יוחנן דרב אסי אמרה משמיה דרבי יוחנן: הראוין לקרייה. מעשרת ועד החג: משיראו פני הכית. משיכנסו לעזרה והנחה לא מעבבת כלל: הא רבי יהודה. לרבי יהודה לא מעבבא הנחה דדרשי והנחתו יתירא לתנופה ואין מקרא שנוי בהנחה לעבב ולרצנן דלא דרשי ליה להכי מיצעי להו לשנות בהנחה לעבב: והנחתו זו תנופה. קרי ביה דפליג עליה. למימר הנחה מעבבא: רבי אליעזר בן יעקב היא. דנפקא ליה תנופה מקרא אחרניא: מה להלן בעלים. דההוא דבעלים משמע' דכתיב יציא את קרבנו לה' מוצח שלמינו וסמך ליה ידיו תביאינה: מאימתי**

לא מעבבא הנחה דדרשי והנחתו יתירא לתנופה ואין מקרא שנוי בהנחה לעבב ולרצנן דלא דרשי ליה להכי מיצעי להו לשנות בהנחה לעבב: והנחתו זו תנופה. קרי ביה דפליג עליה. למימר הנחה מעבבא: רבי אליעזר בן יעקב היא. דנפקא ליה תנופה מקרא אחרניא: מה להלן בעלים. דההוא דבעלים משמע' דכתיב יציא את קרבנו לה' מוצח שלמינו וסמך ליה ידיו תביאינה: מאימתי

זו תנופה ומאן תנא דפליג עליה דרבי יהודה ר' אליעזר בן יעקב היא בדתניא בולקח הכהן הטנא מידך ולימד על הבכורים שטעונין תנופה דברי רבי אליעזר בן יעקב מאי טעמא דרבי אליעזר בן יעקב אתיא ביד יד משלמים כתיב הכא ולקח הכהן הטנא מידך וכתיב בידיו תביאינה את אשי ה' מה כאן כהן אף להלן כהן מה להלן בעלים אף כאן בעלים הא כיצד המיניח כהן ידיו תחת ידי בעלים ומניף אמר רבא בר אדא אמר ר' יצחק בכורים מאימתי

בכורים מאימתי חייבים עליהם. זר מיטה וכהן מלקות חוץ לחומה שמנחות צפנים בעזרה: יכול

יש עיבוד בעיקר העצמו בואותו ענין שזו הכחז ולא בענין אחר, אבל מצות האמורות בואותו מנחה, יש שמעבבין אס גילה הכחז לטעות עליו לעבב, ויש שאין מעבבין (רשב"ם ב"ב פא.) דבראש הפרשה נאמר ולקח הכהן הטנא מידן והניחו לפני ה' וגוי', ובסופיה נאמר והנחתו מכלל שחזר ונטעו ולמה נטעו לתוספה (סוכה סו.). הנחה ממש. שמגיד קי' שמנחה להניחו לפני המנחה ואח"כ יטעוהו להכהים ואפילוהו (שם). אחיה ידי משלמים. מתנופת חזק ושוק ואימורין דשלמים (סוטה יט.). ובחובי ידיו תביאינה. דבעלים דשלמים כתיב גבי מטפה, דכתיב בסופיה להניף אותו מטפה וגוי' (סוכה סו.).

מה באן. בבורים. כהן. דכתיב ולקח הכהן (שם).

מסורת הש"ס

(א) וצחיס ס. תמורה כא. [תוספתא סנהדרין פ"ג, (ב) [מגינה ג': וס"ג], (ג) [נצחיס ג. ס.], (ד) [ראה יד כג], (ה) [גמדנר ית], (ו) רש"א. ראשונה, (ז) רש"א. קריאה והידוי מעשר שני בשנה טו, (ח) [דף ח: ופסטי הגרסא דכא], (ט) [משנה ג],

תורה אור השלם

1. ואבכלת לפניי יי אלהיך במקום אשר יבחר לשכון שמו שם מעשר דגרך תירשך ויצחקך ובכורך בקרך וצאנך למען תלמד ליראה את יי אלהיך כל הקמים: דברים יד כג 2. ובאת אל הבית אשר יהיה בבתים יהם ואמרת אליו הודתי יהום ליי אלהיך כי באתי אל הארץ אשר נשבע יי לאבותינו לתת לנו: דברים כ ג

הגהות הב"ח

(א) גמרא תלמידי חייבין כ"ל וזאת מ' נמחק: (ב) שם דאכא בכורי הגר. י"ב עיין בחוס' ר"פ הספינה דף פא ד"ה למעוטי אדמת נכחי: (ג) רש"י ד"ה שלשה וכו' בספרי. י"ב וצמכת תמורה דף כ"א: (ד) תוס' ד"ה יכול יעלה אדם מעשר שני בזמן: (ה) ד"ה אפילו וכו' אליבא דמ"ד וד"ה קדושת בית: (ו) ד"ה ואי וכו' מאי מצי מיבעי ליה לעיל: (ז) בא"ד מיוק ליה בלאו היקשא דכל היבא דלחיל היו להו וכו' קשה דקאמר לעולם כ"ל וזאת ו' נמחק: (ח) בא"ד ולא היו ממעטינן ליה מהך היקשא וכו' אין אובלין קדשי קדשים וקדשים קלים: (ט) בא"ד וטעמא דכבור לאו משום קדושת הבית אל:

מאימסי חייבין עליהן. מיתה זר האובלין: **שלשה דברים**. זו אחת מהן וכולן שנויין בספרי (ז) (א): **יכול יעלה אדם כו'**. קסבר קדושת הארץ לא בטלה ונריך להפריש מעשרות וקאמר יכול יעלנו ויאכלנו צירושלים בלא פדיון: **ס"ל כו'**. לפיכך טעון בית. ולקמיה פריך מאי שגא בכור דפשיטא ליה וצמעשר מיבעי ליה: **מזהו מי לויא**. וכיון דמלוה איבא נפרוך נמי קרייה דמלוה: **לא פסיקא ליה**. ומיהו בישראל אפילו עיכובא איבא למימר: **ונידהר דינא וניתי צמה הלד**. למא לי היקשא נימא בכור יוכית וחזר הדין החד השוה שצון שטעונין הצאת מקום ואינו נוהגין אלא בפני הבית: **אד מוצת**. זה למתן דמים וזה להנחה: **ומאי קסבר**. האי תנא דפשיטא ליה בכור טפי ממעשר: **אי קסבר קדושה ראשונה**. של בית קדשה לעשה וקדשה לעמיד בלא כי היכי דסבירא ליה בקדושת הארץ וקא מיבעיא ליה מי קרינא ביה השתא בלא חומה לפני ה' אלהיך או לא וקא פשיט מעשר מצבור: **אפי' בכור נמי**.

יקרב ויאכל דהא מאן דאית ליה קדשה לעמיד בלא סבירא ליה מקריביס אע"פ שאין בית כדאמרינן במגילה נקראת (דף י.'): ה"ג ואי **קסבר לא קדשה אפילו בכור נמי חיבטי**. ואי קסבר קדושת הבית בטלה ומיבעיא ליה צמעשר הואיל ואינו נריך לבית אי מתאכיל צירושלים לפני ה' קרינא ביה אי לא אפי' בכור נמי כי האי גוונא תיבעי ליה כגון בכור שזרק דמו וחרצ הבית ועדיין בשרו קיים מהו שיאכלוהו: **אמר רבינא לעולם קסבר לא קדשה והכא**. דקא פשיט ליה למעשר מצבור דכבור שאינו נריך לבית דומיא דמעשר עסקינן והא דפשיטא ליה דלא מתאכיל משום דליתקש בשרו לדמו דכתיב(ז) ואת דמם זרוקו על המזבח וגו' וצשרם יהיה לך וגו' ויליף מנייה בשעה שהיא ראויה לזריקת דם אתה אוכל את הבשר ולא משנהרס המזבח: **וכי דבר הלמד בהיקש**. מן הדם: **חוזר ומלמד**. על המעשר בהיקש הא קיימא לן בצוחים באזיהו מקומן (דף מט:): שאין למדין בקדשים למד מן הלמד: **חולין הוא**. ובחולין למדין למד מן הלמד:

הניחא

דאמרינן למסקנא דלא קדשה אס כן מאי מיבעי (א) לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה צירושלים יותר משאר עיירות כיון דלא קדשה ותו לאכוכל גבי בכור נמי למה לי היקשא דבשרו לדמו תיפוק ליה (ב) דבלאו ההיקשא דהיכא דלחיל היו להו כחוך לחומה כיון דלא קדשה והוי ליה לאוכל קדשים בחוך ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן בשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל בכור בלא בית ולא היו ממעטינן (ב) מהך היקשא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (וצחיס ס.) דמוצא שגפגס אין אוכלין קדשים קלים ואמנאי הא מוכח הכא היכי דקדשה דנאכל אפילו ליכא מוצא ושאינ הכא דלא קדשה לכן נריך לומר דגריס לעיל ואי סבר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו מעשר נמי לא יהא מתאכיל צירושלים כלל בלא פדיון דלא היו כלל לפני ה' אלהיך ואין לתמוה אי לא קדשה אס כן לא משכחת מעשר קדושת הארץ בטלה דודאי קדושת בית לא קידשה אצל קדושת הארץ קדשה לעמיד בלא לענין מעשרות ולא תליא הא בזה אצל הכא מיירי שאין המוצא כלל בנוי וגרים לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד בלא וטעמא דכבור לאו משום קדושת (ט) הארץ אלא משום דליתקש בשרו לדמו דבעינן שיהא המוצא קיים בשעת אכילת בשרו הלכך כל כמה דילפינן דכבור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל בלא פדיון ואס תאמר צרייתא דאמרה צבורים יוכיחו מנלן דצבורים לא מתאכלי כשאין מוצא אס המוצא אלל מוצא וחרצ דבעי למילף מעשר מינייהו ויש לומר דודאי הא דאמרינן בצרייתא צבורים יוכיחו מיירי דצבורים שלא הוצאו כלל בפני הבית עד לאחר חורבן ובדאי היה להשיב דאס כן לא שייך כלל לדמות מעשר לצבורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לבית גם בשביל הנחה ולא בשביל אכילה לחוד ומעשר לא נריך לבית אלא בשביל אכילה לצד אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר במסקנא ומה שזוקק הש"ס להעמיד דכבור שזרק דמו לפני הבית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הבית כמו צבורים משום דתנא מסיים קרא דהקיש הכתוב ואין נכון להעמיד דכבור ששאל אחריו הבית שלא דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דס ואימורין כדכ"ל ולא שייך להקיש מעשר לבכור אלא דוקא כשאין הבכור נריך לבית אלא דוקא בשביל האכילה דלפני ה' והשתא הויא דומיא דמעשר דודאי צמשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לצבורים שהוצאו אחר הבית אף על גב דלא נשאר במסקנא ובכור נמי שצתחלת הצרייתא יכול היה להיות דכבור שאחר הבית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמותיב שכן אין טעון מתן דמים:

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

יב. יבול יעלה אדם מעשר (ז) בידו בזמן הזה. ויאכלנו בלא פדיון

קדושה (ז) (ירושלים) לא בטלה לענין מעשרות: **וְיִבְמָא מצוה בו'**. פירוש שכן טעונין קריאה למלוה קודם שיאכל צבורים ומעשר שני אוכלין אותו בלא שום "קריאה ומה שקורין למעשר בשנה שלישית היה ואז לא היה נוהג כלל מעשר שני: **מזה להצד השווה שבחן שכן יש בחן צד מוצח**. ויש למפרך שכן אסורים לזרים כדפריך רבה לעיל(י) והא דלמר צצרייתא צבורים יוכיחו ז"ל דמיירי בצבורים שהופרשו צפני חורבן הבית דאס הופרשו אחר הבית אינן קדושין כלל וחולין הן דמתן פרק שני (ז) דצבורים יש בתרומה ומעשר מה שאין כן בצבורים שהתרומה והמעשר אוסרין ויש להס שיעור ונוהגין בכל הפירות צפני הבית ושלל צפני הבית וצבורים אינן אלא בשצעה מינין וצפני הבית:

אפילו בכור נמי. ז"ל דמיירי אס עשה מוצח חרק דמו אליבא (ב) דקדושת בית לא בטלה דמקריבין אע"פ שאין בית דבלא מוצח פשיטא דכבור לא דהא צעי מתן דס ואימורים ואס תאמר לימא דכבור דצרייתא דקאמר מה בכור וכו' מיירי היכא דלא עשה מוצח וי"ל דלההוא ודאי לא הוה מדמי בכור למעשר ולא דמי ליה מעשר: **ואי סבר דא קדשה אפילו בכור נמי תיבעי**. כך גרסת רש"י

דמוקי ליה דכבור שגשחט וזרק דמו קודם חורבן דההוא הוי דומיא דמעשר דכפ"ה וא"ת אי לא קדשה אס כן לא משכחת לה מעשר דקדושת הארץ בטלה וי"ל דודאי קדושת בית לא קדשה אצל קדושת הארץ קדשה לעמיד בלא לענין מעשרות אצל קשה דאי לא קדשה קדושת הבית לעולם א"כ צמות מותרות הבית בזה תליא דמוכח צמגילה (דף י.'): ואס כן ביצא מעשר שני ויהא נאכל בכל ערי ישראל כדאמרינן צוצחיס (דף קיב:): באו לגזז ולגצעון הותרו הצמות וקדשים קלים ומעשר שני נאכלין בכל העיר וי"ל דמיירי שגדל לפני הבית שהחזק להביאו למקום וצחקי ניחא נמי קושיא קמיימא ומסיק דלעולם לא קדשה כהאי גוונא אצל קשה לגירסא זו

לעיל יכול יעלה פשיטא דלא יעלה צירושלים יותר משאר עיירות כיון דלא קדשה ותו לאכוכל גבי בכור נמי למה לי היקשא דהיכא דלחיל היו להו כחוך לחומה כיון דלא קדשה והוי ליה לאוכל קדשים בחוך ועוד קשה דקאמר ולעולם דלא קדשה כו' ומקשינן בשרו לדמו משמע דאי אמר קדשה מתאכיל בכור בלא בית ולא היו ממעטינן (ב) מהך היקשא וקשה דהא מוכח פרק קדשי קדשים (וצחיס ס.) דמוצא שגפגס אין אוכלין קדשים קלים ואמנאי הא מוכח הכא היכי דקדשה דנאכל אפילו ליכא מוצא ושאינ הכא דלא קדשה לכן נריך לומר דגריס לעיל ואי סבר לא קדשה מעשר נמי והכי פירושא אפילו מעשר נמי לא יהא מתאכיל צירושלים כלל בלא פדיון דלא היו כלל לפני ה' אלהיך ואין לתמוה אי לא קדשה אס כן לא משכחת מעשר קדושת הארץ בטלה דודאי קדושת בית לא קידשה אצל קדושת הארץ קדשה לעמיד בלא לענין מעשרות ולא תליא הא בזה אצל הכא מיירי שאין המוצא כלל בנוי וגרים לעולם קדושה ראשונה קדשה לעמיד בלא וטעמא דכבור לאו משום קדושת (ט) הארץ אלא משום דליתקש בשרו לדמו דבעינן שיהא המוצא קיים בשעת אכילת בשרו הלכך כל כמה דילפינן דכבור לא מתאכיל מעשר נמי לא מתאכיל בלא פדיון ואס תאמר צרייתא דאמרה צבורים יוכיחו מנלן דצבורים לא מתאכלי כשאין מוצא אס המוצא אלל מוצא וחרצ דבעי למילף מעשר מינייהו ויש לומר דודאי הא דאמרינן בצרייתא צבורים יוכיחו מיירי דצבורים שלא הוצאו כלל בפני הבית עד לאחר חורבן ובדאי היה להשיב דאס כן לא שייך כלל לדמות מעשר לצבורים אלו שהרי צריכים הנחה וצריכים לבית גם בשביל הנחה ולא בשביל אכילה לחוד ומעשר לא נריך לבית אלא בשביל אכילה לצד אלא דלא חייש ליה לפי שאינו נשאר במסקנא ומה שזוקק הש"ס להעמיד דכבור שזרק דמו לפני הבית ואינו מעמידו כשהוצא אחר הבית כמו צבורים משום דתנא מסיים קרא דהקיש הכתוב ואין נכון להעמיד דכבור ששאל אחריו הבית שלא דמי כלל למעשר דהא מחוסר מתן דס ואימורין כדכ"ל ולא שייך להקיש מעשר לבכור אלא דוקא כשאין הבכור נריך לבית אלא דוקא בשביל האכילה דלפני ה' והשתא הויא דומיא דמעשר דודאי צמשא ומתן יכול להיות דומה מעשר לצבורים שהוצאו אחר הבית אף על גב דלא נשאר במסקנא ובכור נמי שצתחלת הצרייתא יכול היה להיות דכבור שאחר הבית אלא שאז לא היה טועה דהא לא שייך כלל לדמות לו מעשר והיינו דמותיב שכן אין טעון מתן דמים:

רש"א

צפני הבית וחרצ וכו' ויליף בקר דכי היכי דאי הוי דס השתא לא היה מוקי, דלא קידשה לעמיד בלא, בשר נמי לא יאכל (תמורה שס).

יט:

עין משפט
נר מצוה

עא א מיי פֿיג מהל' מעשר שני הל' א סמך לאוין רסד: **עב** ב מיי פט"ו מהל' טומאת אוכלין הל' יא סמך עשין רמו: **עג** ג מיי פ"ב מהל' מעשר שני הל' ח ופ"ג הל' ג סמך עשין קלז: **עד** ד ה מיי שס פ"ב הל' ח סמך שס: **עה** ו מיי שס הל' ו:

—»

מוסף רש"י

לא בערתי ממונו בטמא. מכלל שנאמר ביוריו מעשר לא בערתי ממנו בטמא, ומשמע בין שאני טמא כיו הוה תמורה של בשר דאם ולא הדליק בו את הנר, וכל שכן בטמא, דלא יתכן אלא לאכלה ושהיה וסירה, וממילא משעתינן מלמא הוצינן להחיות על טהור ש"מ הכי קאמר אפילו בשעת הטומאה של יומלמי לאוכלי לא נמתי להדלקה, אלאה אית נאלי

בטומאה, (יבמות עג:), והיכן מוזהר על אכילה איני יודע. לאו מפורש, לכן נאמר לא מוכל, והנחה פריך הש"ס מקומ דליסליק למלמיה, טומאת הגוף בהדיא כתוב. ואמאי קמי איני יודע (שם). ולא יאכל מן הקדרשים. ומוקמינן האי קרא במעשר דכתיבי כי אם רחץ בשרו כדמיני ולא ציע הערב שמש (שם), בשעריך תאכלנו.

בפסולי המוקדשין קאי לאחר פירוק שזכונ זר (שם). דשרי לך גבי טהור. הווא בשעריך דהסך דקשרי ליה לטהור לאוכלי אחר שנגע טמא בקערה ונטמאה, קאמינא לך הכא במעשר שני לא מיכול (שם). שפוריין אותו אפי' בירושלים. לאחר שנכנס ואע"ג דדשיקין כי ירחק ממך המקום וזרת הכסף בידך, בזמון מקום אהה פודה וזר ולא בקרוב מקום (סנהדרין ק"ב:), שאין מעשר טהור נפדה שם, דכתיבי כי ירחק ממך וגו' ונתת בכסף ולא כשהיה בירושלים (ב"מ נג:), ואין שאת אלא אכילה. כשלא תוכל לאוכלו, כגון זה שנטמא, ונתת בכסף (פסחים ד:), והכי קאמר קרא כי ירחק ממך המקום שנטמא, וזרת הכסף בידך (סנהדרין ע"ח).

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

רישא במעשר שני טמא וגברא טמא. או או קאמר דנחדא מינייהו לקי: **הוא בפנים ומשאו מבחוץ מהו אמר ל"ה** **כי ירחק ממך המקום ממך ממלואך**. כך גירסת הקונטרס וי"ג ממך לחודיה כלומר ממך גופך והרי גופו צפנים וקשה על זה דאם כן

אדם שגופו צירושלים ופירות מעשר

שני שלו בעירו א"כ לא יוכל לחללם כיוון שגופו צירושלים וזה אינו דעד כאלן לא מיבעיא ליה לרז פפא אלא בדנקיט קניא ואי לא א) קניא מודה דיכול לפדותם אע"ג דגופו צפנים כיוון שהפירות חוץ לירושלים והוא נותן טעם דהא קרינן צו לא תוכל שאתו אף בגופו צפנים ושמה איכא למימר דשצבקה לקרא דממך דמשמע מגופך דאיהו קא דחיק ומוקמי אנפשיה היכא דלא שייך שס לא תוכל שאתו שאינו מחוסר טעינה כזה שהוא על כחפיו ורז פפא מיבעיא ליה בקניא כך נראה למשי"ח אבל על גירס' דממילואך קשה דממילואך היינו המשוי דכפירש הקונטרס א) ע) גבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וכיון שמשאו מבחוץ קרינן כי ירחק ממלואך וז"ל דממלואך מגלה לנו דהגוף והמשוי צמד וזה ליה במקלת המשוי צפנים: **אמר רבי יוחנן מאימתי מעשר שני חייבים ע"יו משידראה פני הבית**. וקשה דכיון דקודם שיראה פני הבית הכי נמי דמותר לאכלו חוץ א"כ למה הוצק לעולם לפדות מעשר שני וי"ל דודאי ליכא לאו אבל עשה איכא דכתיב וזרת הכסף בידך אבל בלא פדייה לא:

מית"בי רבי יוסי אומר ב', ה"ה דמצי לאותובי א) מתניתינן דלוקי לעיל סיפא במעשר שני טהור דאכיל חוץ לחומה אלא ודאי משני דע"יליה ופסקיה אבל הכא קשיא מאי למימרא ובזמנ' ליכא למפרך דהא קא א) מהני ליה למלקיות ללא השמיענו שום חידוש בזה: הא

בפנים קלטוהו מחיצות הוא בפנים ומשאו בחוץ מהו יתנא להו ההוא סבא בדבי רבי שמעון בן יוחי' כי ירחק ממך המקום ממילואך בעי רב פפא ג'נקיט ליה בקניא מאי תיקו אמר ר' אסי אמר ר' יוחנן מעשר שני מאימתי חייבין עליו 'משראה פני החומה מ"ט דאמר קרא א) לפני ה' אלהיך תאכלנו (שנה בשנה) וכתוב א) (כי) לא תוכל לאכול בשעריך כל היבא דקרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו קרינן ביה לא תוכל לאכול ביה לא קרינן ביה לפני ה' אלהיך תאכלנו לא קרינן ביה לא תוכל לאכול באכילתה בידו תאנה של טבל אמר תאנה זו תרומתה בעוקצה מעשר ראשון בצפונה ומעשר שני לדרומה והיא שנת מעשר שני והוא בירושלים או מעשר עני והוא בגבולין אכלה לוקה

צפיעה אחת. אע"ג דכתיב ירחק דמשמע טווא ת"ל כי לא תוכל שאתו ולהציאו לפניס מן החומה דהכתוב לא תלה הדבר בריחוק אלא בנטילה דכל זמן דאיכא למיעבד אכתי נטילה והצאה לפניס אפילו פסיעה אחת פודה אותו: **לדד' אלעזר**. למעשר שני שנטמא: **מאי שאתו**. שגע מינה לכדרכ אסי: **יסיב רז חנינא** ורז הושעיא אפימחא בירושלים וקא מיצעי להו: **ממלואך**. מכל מילוי שלק ומשא של אדם חשיב מלואו דלא תימא ממך ממקצתך דכל זמן שרחק מקצתך יהא נפדה אלא כי ירחק ממלואך פדה אבל כשאחתה צפנים או משאך צפנים לא רחק המקום ממלואך ושזב לא תפדה אלא ואכלת שס: **צעי רז פפא**. הוא מבפנים ונקיט משאו בקניא ארוך מבחוץ: **מהו**. כיון דלאו ממש על כתיפו הוא אין זה מלואו והרי הוא כמוטל לארך ונפדה או דלמא כיון דנקיט ליה משאו קרינא ביה תיקו. כן נראה צעיינ רבי ועיקר: **משראה פני החומה**. וחוץ לחומה דמתנ' היינו דע"יליה ופסקיה: **דלא קרינא ביה לפני ה' אלהיך**. דלא הכניסו לפניס: **כהן שעלטה צידו סאנה של טבל ואמר סאנה זו דדרומה: סרומה בעוקצה**. בלד וזבה: **מעשר ראשון בלפונה**. בלד לפון שלה והוא אחזה כנגד מזרח וכן מעשר שני דדרומה: **סרומה בעוקצה כו'**. דצעי ראשית שיהא שריה ניכרין והלכך צעינן סיוס והאי דתנן (דמאי פ"ו מ"ד) שני לוגין שאני עמיד להפריש הרי הן תרומה במקומן פליג אהא דלא צעי ראשית שיהא שריה ניכרין: א) והיא **שנה מעשר שני**. ואותה שנה שניה שראוי ליתן בה מעשר שני: והוא בירושלים. כשקרא שמות הללו על אותה תאנה: **מעשר עני בגבולין**. או שהיא שנת מעשר שלישית ואמר מעשר עני דדרומה ולא אמר מעשר שני והוא אפי' בגבולין: לוקה

דכ"י הקונטרס וכיון שמשאו מבחוץ קרינן ביה כי ירחק ממילואך לגבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וי"ל כז"ל וי"צ ואין להקשות דלמא אסי"ג דהוא גופיה פשטי ליה דקרינן ביה (כי יתקן) דז"ל דאי"כ כי"ש בקניא דקרינן ביה כי ירחק ומאי קא מיבעי ליה לרז פפא: (ח) ד"ה מימיו וכי' לאותובי מבזמניתינן וכי' אלא דאמתינן ודאי משני וכי' ואמתניתינן ליכא למיפרא מאי למינקוט:

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

הניחא למאן דאמר כו'. פלוגמא היא בציאיהו מקומן א) **רישא במעשר שני טמא**. וקאכיל ליה צירושלים בלא פדייה: ה"ג **והינן מוזהר על אכילה שלא יאכלנו בטומאה איני יודע ס"ל לא תוכל וגו'**. כך היא שנויה צסיפריי) וכשקצעהו כאלן לא הספיקו לגומרה עד דאקשי

גמרא טומאת הגוף בהדיא כתיב ציה ולא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ וגו' ומוקמינן לה ציצמותא) במעשר א) מדכתיב י' כי אם רחץ הא רחץ טהור דטבל ועלה אוכל במעשר: (רבינו גופו טהור וילאה נשמתו בטהרה לא פירש יומר. מכאלן ואלין לשון תלמידי ר' יהודה ב'ר' נתן) א) א) כן הוא לשון הצרימא (כלומר) איני יודע להיכן מוזהר לכן תלמוד לומר לא תוכל וגו' והש"ס לא שציק ליה לאסוקי מילתיה אלא קדים ופריך ומתמה אמאי קאמר איני יודע הא טומאת הגוף צהדיא כתיבא נפש אשר מגע צו כו' לא יאכל מן הקדשים כי אם רחץ בשרו צמיס ואמרין ציצמות דהאי קרא במעשר שני קאמר דטבל ועלה אוכל כו': **והלן הוא אומר**. בצכור בעל מוס (שנפדה) בשעריך תאכלנו ולעיל מיניה כתיב כי יהיה צו מוס: **אפילו טמא וטהור**. דאע"ג דלסכור בגיזה ועבודה כדאמרין (בכורות דף טו:), בכל זאת נפשך מוצח ואכלת בשר א) מוצח ולא גיזה ואכלת ולא לכלצין בשר ולא חלצ אפי' הכי טמא וטהור אוכלין אותו צקערה אחת דנאכליס בטומאת הגוף ובטומאת עצמן דכיון דטמא אוכל בהן היינו בטומאת הגוף אוכל וטהור וכשהטהור אוכל עמו לאחר שנגע צו היינו טהור אוכל בטומאת עצמו שאכל את הטמא: **האי טמא דשראי לך הסס**. בצכור צעל מוס דכתיב ציה בשעריך הכא גבי מעשר לא תוכל והיינו לא תוכל לאכול בשעריך כלומר אי אתה רשאי לאכול מעשר שני במורת ככור שכתוב צו בשעריך דצעל מוס דככור לאכל בטומאת עצמו ובטומאת הגוף וזה אסור: **ומנן דצר פדייה הוא**. מעשר שני שנטמא דמדקאמר בזמנ' שלא נפדה ממלל דאי צעי פריך ואפילו צירושלים דאע"ג דמעשר שני טהור אינו נפדה צירושלים דכתיב א) כי ירחק ממך ונתת בכסף בריחוק מקום אחדה

לדד' אלעזר. למעשר שני שנטמא: **מאי שאתו**. שגע מינה לכדרכ אסי: **יסיב רז חנינא** ורז הושעיא אפימחא בירושלים וקא מיצעי להו: **ממלואך**. מכל מילוי שלק ומשא של אדם חשיב מלואו דלא תימא ממך ממקצתך דכל זמן שרחק מקצתך יהא נפדה אלא כי ירחק ממלואך פדה אבל כשאחתה צפנים או משאך צפנים לא רחק המקום ממלואך ושזב לא תפדה אלא ואכלת שס: **צעי רז פפא**. הוא מבפנים ונקיט משאו בקניא ארוך מבחוץ: **מהו**. כיון דלאו ממש על כתיפו הוא אין זה מלואו והרי הוא כמוטל לארך ונפדה או דלמא כיון דנקיט ליה משאו קרינא ביה תיקו. כן נראה צעיינ רבי ועיקר: **משראה פני החומה**. וחוץ לחומה דמתנ' היינו דע"יליה ופסקיה: **דלא קרינא ביה לפני ה' אלהיך**. דלא הכניסו לפניס: **כהן שעלטה צידו סאנה של טבל ואמר סאנה זו דדרומה: סרומה בעוקצה**. בלד וזבה: **מעשר ראשון בלפונה**. בלד לפון שלה והוא אחזה כנגד מזרח וכן מעשר שני דדרומה: **סרומה בעוקצה כו'**. דצעי ראשית שיהא שריה ניכרין והלכך צעינן סיוס והאי דתנן (דמאי פ"ו מ"ד) שני לוגין שאני עמיד להפריש הרי הן תרומה במקומן פליג אהא דלא צעי ראשית שיהא שריה ניכרין: א) והיא **שנה מעשר שני**. ואותה שנה שניה שראוי ליתן בה מעשר שני: והוא בירושלים. כשקרא שמות הללו על אותה תאנה: **מעשר עני בגבולין**. או שהיא שנת מעשר שלישית ואמר מעשר עני דדרומה ולא אמר מעשר שני והוא אפי' בגבולין: לוקה

צפיעה אחת. אע"ג דכתיב ירחק דמשמע טווא ת"ל כי לא תוכל שאתו ולהציאו לפניס מן החומה דהכתוב לא תלה הדבר בריחוק אלא בנטילה דכל זמן דאיכא למיעבד אכתי נטילה והצאה לפניס אפילו פסיעה אחת פודה אותו: **לדד' אלעזר**. למעשר שני שנטמא: **מאי שאתו**. שגע מינה לכדרכ אסי: **יסיב רז חנינא** ורז הושעיא אפימחא בירושלים וקא מיצעי להו: **ממלואך**. מכל מילוי שלק ומשא של אדם חשיב מלואו דלא תימא ממך ממקצתך דכל זמן שרחק מקצתך יהא נפדה אלא כי ירחק ממלואך פדה אבל כשאחתה צפנים או משאך צפנים לא רחק המקום ממלואך ושזב לא תפדה אלא ואכלת שס: **צעי רז פפא**. הוא מבפנים ונקיט משאו בקניא ארוך מבחוץ: **מהו**. כיון דלאו ממש על כתיפו הוא אין זה מלואו והרי הוא כמוטל לארך ונפדה או דלמא כיון דנקיט ליה משאו קרינא ביה תיקו. כן נראה צעיינ רבי ועיקר: **משראה פני החומה**. וחוץ לחומה דמתנ' היינו דע"יליה ופסקיה: **דלא קרינא ביה לפני ה' אלהיך**. דלא הכניסו לפניס: **כהן שעלטה צידו סאנה של טבל ואמר סאנה זו דדרומה: סרומה בעוקצה**. בלד וזבה: **מעשר ראשון בלפונה**. בלד לפון שלה והוא אחזה כנגד מזרח וכן מעשר שני דדרומה: **סרומה בעוקצה כו'**. דצעי ראשית שיהא שריה ניכרין והלכך צעינן סיוס והאי דתנן (דמאי פ"ו מ"ד) שני לוגין שאני עמיד להפריש הרי הן תרומה במקומן פליג אהא דלא צעי ראשית שיהא שריה ניכרין: א) והיא **שנה מעשר שני**. ואותה שנה שניה שראוי ליתן בה מעשר שני: והוא בירושלים. כשקרא שמות הללו על אותה תאנה: **מעשר עני בגבולין**. או שהיא שנת מעשר שלישית ואמר מעשר עני דדרומה ולא אמר מעשר שני והוא אפי' בגבולין: לוקה

דכ"י הקונטרס וכיון שמשאו מבחוץ קרינן ביה כי ירחק ממילואך לגבי משאו מבפנים וגופו מבחוץ וי"ל כז"ל וי"צ ואין להקשות דלמא אסי"ג דהוא גופיה פשטי ליה דקרינן ביה (כי יתקן) דז"ל דאי"כ כי"ש בקניא דקרינן ביה כי ירחק ומאי קא מיבעי ליה לרז פפא: (ח) ד"ה מימיו וכי' לאותובי מבזמניתינן וכי' אלא דאמתינן ודאי משני וכי' ואמתניתינן ליכא למיפרא מאי למינקוט:

מסורת הש"ס

(א) צימות עג: (ב) רש"א ת"ל (ג) פסחים לו: ב"מ עג. טסערדין קיב: (ד) נזיל אלתער, (ס) נזיל כי אם לפני כו' (ז) (ח) מוס' פ"ג וע' מוס' ר"ה יב. ד"ה מנא סו'), (י) ונחמס ג:), (יא) (יב) יא יר טקף: שנטמא, (יג) (יד) (ט) רש"א מה"ד מע"ש בדרומה ואותה כו', (טז) דכפירש הקונטרס כאלן נמשאו מבחוץ א"כ קרינן כי ירחק ממלואך כו'. רש"א, (פ) רש"א מני,

—»

תורה אור השלם

- לא אִבְלִיתִי בְּאֵינִי מִמֶּנּוּ וְלֹא בְּעֶרְתִּי מִמֶּנּוּ בְּטָמֵא וְלֹא נָתַתִּי מִמֶּנּוּ לְמֵת שְׂמֻעַתִּי בְּקוֹל יְיָ אֱלֹהֵי צִוִּיתִנִּי כִּבֵּל אֲשֶׁר צִוִּיתִנִּי: דְּבָרִים כו יד
- נֶפֶשׁ אֲשֶׁר תִּגַּע בּוֹ וְטָמְאָה עַד הָעֶרֶב וְלֹא יֵאָכֵל מִן הַקֹּדְשִׁים בִּי אִם רָחַץ בְּשָׂרֹו בַּמַּיִם:

וירקא כב ו

- לא תוכל לאֵבֶל בִּשְׂעָרֶיךָ מֵעֶשֶׂר יָדָגֶךָ וְחִירְשְׁךָ וְצִנְדָּרְךָ וְכִבְרֹת בָּקָרְךָ וְצִנְאָנְךָ וְכָל בְּהֵמָה אֲשֶׁר תִּדְרֹךְ וְתִדְרֹמֶת דָּךְ:
- דְּבָרִים יב יז
- בִּשְׂעָרֶיךָ תֵּאָבְּלוּ הַטָּמֵא וְהַטְּהוֹר וְחִזְיוֹ כֻּצְבִי וְכִאֲלִי:

דברים טו כב

- וְכִי יִדְבַּק מִפֶּיךָ הַדָּרֶךְ בִּי לֹא תוֹכֵל שְׂאֵתֹו בִּי יִרְחַק מִפֶּיךָ הַקֹּדֶשׁ אֲשֶׁר יִבְחָר יְיָ אֱלֹהֶיךָ לְשֹׁם שְׂמוֹ שֶׁם בִּי יִבְרַךְ יְיָ אֱלֹהֶיךָ: דְּבָרִים יד כד
- וְיָשָׂא מִשְׁאֵת מֵאֵת פְּנֵיו אֶלְהֵם וְתִרְבַּ מִּשְׁאֵת בְּנִימָן מִמִּשְׁאֵת בְּלָם הַבֹּשֶׁת יָדוֹת וְיִשְׁתּוּ וְיִשְׁכְּרוּ עִמּוֹ: בְּרֵאשִׁית מג לד
- יִבְחָר יְיָ אֱלֹהֶיךָ בּוֹ אֶתְּהָ וּבִבְחָר וְעִבְדֶּךָ וְאֶמְתָּךְ וְהַלִּוִי אֲשֶׁר בִּשְׂעָרֶיךָ וְשְׂמֹחֶת לִפְנֵי יְיָ אֱלֹהֶיךָ: בִּכְל מְשֻׁלַּח דָּךְ: דְּבָרִים יב יח

—»

הגהות הב"ח

(א) גמרא וקא אכיל ליה חוץ לחומה: (ב) שם טמא דשראי לך (גבי טהור הטס) תלמי' וי"צ ס"א גבי בכור: (ג) שם רז חנינא ורז הושעיא (וקא מיבעי להו אפימחא בירושלים מהו פשיטא) תלמי' וי"צ ס"א וי' הושעיא אפימחא בירושלים וקא מיבעי להו פשיטא הוא א) וי' (ד) רש"י ד"ה וי' וי' וי' וי' צימות במעשר שני מדכתיב: (ה) ד"ה איני יודע קי הוא לשון וי' היכן מוזהר על כך תלמוד לומר וי' למילתיה אלא וי' ולא יאכל: (ו) תוס' ד"ה הוא נכנס וי' ואי לא בנקט קניא מודה וי' כיון שהפירות חוץ לירושלים והוא נושא אותם לירושלים דהא קרינן טו לא תוכל: (ז) בא"י קשה דממלואך היינו המשוי

מסורת הש"ס

(א) [גדרים פה: קדושין נח: ב"ב קכ: חולין קל: בכורות יא,] (ב) [נ"ל ודחתן,] (ג) [מש"פ מ"ו,] (ד) סנהדרין ק"ב. ע"ש ב"מ נג: ע"ש, (ה) ס"א רבא, ועל, (ו) מ"מ: (ז) קדושין (א) [לעיל יט:], (י) שבעות ב: [וע"ש חוס' ד"ה חייב,] (ח) [ע"י חוס' שבעות ג. ד"ה ועל,] (ט) מ"מ: (י) קדושין (א) [יבמות ה. ו"ג,] (ב) [בס"א: דהא,] (ג) [נ"ל אחר ד"ה שיפדה,] (ד) [גברות לו:], (ה) ר"ת כן משמעי וגירסת רש"י וכו"ש הוא וג"י רש"י ים כאן גמנוס, (ז) ג"י מהר"ס מפנינים,

תורה אור השלם

- לא יקרוה קרחה בראשם ופאת זקנם לא ילחדו ובבשרם לא ישרטו שְׂרָטות:

ויקרא כא ה

- בנים אתם לז"י ולדובכם לא תתגדרו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת:

דברים יד א

הגהות הב"ח

(א) גמרא ואע"ג דלאו רואה וכו' דעיילה ואפקה וכו' כגון דעיילה בטיבילה וקסבר מתנות: (ב) שם במשנה שריטה (אחת) תו"מ וז"ב ס"א ח"ט: (ג) רש"י ד"ה לוקה וכו' וכו' דא': (ד) ר"ה והמקף פחת תלשו משום. י"ב כלומר לית ביה דבר חדש ע"ל בפרש"י ריש סיקין: (ה) ד"ה חייב וכו' דמיימנן מקרא דחייב על כל קרחה וכו' ושרט וכו"ה הכא דהכא לא נריך וכו' הלא אלא ממשמעות' וכדאמרי' לקמן ב"ף זה ריש ע"ב דסקיניה וכו' חמש וגוימוס הס"ד: (ו) ד"ה הכי גרסינן וכו' ימירא הוא. י"ב ס"א כדאמרין לקמן דסקיניה ל' אֶזְעָמְתוּ נשא דלע"ג דליכא אלא חדא התמלא מחייבין עלה חמש: (ז) תוס' ד"ה אמר וכו' לא אמרינן מתנות וכו' שקלטוהו מחיצות ואסור לפדותו אבל לענין שלוקים בגבולין על איבילתו אמרי' כמי: (ח) ד"ה רבינא וכו' לגמרי ותפשוט:

לעזי רש"י

^{טובנפלא}.א. צדע. רקח. מנש"ן [מינשווין]. סטור.

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

לוקה אחס. דלח הו"לחא מידי טבל בקריאת שם זה וקאכיל מעשר ראשון הטבול לתרומת מעשר וקעצר אלאו דטבל אצל איסור תרומה

דקאכיל ליכא דהא כהן הוא והי' ^(א) אי הוה אמר תרומת מעשר

באמצעייתה הוי מני אכיל כולה ולא לקי מידי דהוה ^(ב) תרומת מעשר

לכהן והוא כהן ואמעשר ראשון

ואמעשר שני לא לקי דהא אף לזרים

שרי: הכי גרסינן **טעמא דמעשר**

שני צירושלים ומעשר עני בגבולין

הא מעשר שני בגבולין לוקה שלש:

דעייליה. לירושלים וקרא עליה שם

והדר אפקיה חוץ דחזא מעשר שני

פני החומה הלכך לוקה שלש: אי

הכי מאי למימרא. דבשאלא אי אמרת

מעשר שני בגבולין לוקה שלש אע"ג

דלא חזא פני החומה אשמועינן טובא

דחייבין עליו אע"פ שלא ראה פני

חומה ואלטנריך למיתניה משום

דיוקא דידה הא בגבולין אלא אי

אמרת דעיייליה ואפקיה מאי למימרא

לא היא אינטריכא ולאו דיוקא דידה

דהא פשיטא דאפילו כהן לוקה על

הטבל וזר על התרומה ועל מעשר

שני חוץ לחומה: דעיילא בטיבלא.

להיחא תאנה צירושלים דקלטוהו

מחילות למעשר שני העמיד ליתרם

ממנה: **וקסבר מתנוס שלא הורמו**

כמי שהורמו דמיין. ודמי כמאן דעייל

מעשר שני צעיניה דהוה ליה ראה

פני החומה והלכך כי אפקה לוקה

עליו וכגון דלפקה גמי בטיבלה:

^(ט) **שנגמרה מלאכתן.** למעשר כדמפרש

בזרעים (מעשרות פ"א מ"ה) מלחמתי

גמר מלאכתן למעשר בחיטין משימרח

הכרי צדילועין משיפקסו כו': **שיפדה**

מעשר שני. עדיין יש לו פדייה דכיון

דלא נגמרה מלאכתן לא אמרינן כמי

שהורמו דמיין וראה פני החומה ואין

לו פדייה: **יחזיר מעשר שני ויאכל**

צירושלים. דקסברי צית שמאי כמי

שהורמו דמיין: **יפדה ויאכל כלל**

מקום. מדמתני רבי יוסי אליבא

דצית הלל יפדה ש"מ דהכי סבירא ליה

דצית שמאי במקום צית הלל אינה

משנה ^(ט) ומדקאמר יפדה ש"מ דמתנות

שלא הורמו לאו כמי שהורמו דמיין

ולא ראה פני החומה ויש לו פדייה

ואי ס"ד כו': **רבינא אמר.** הא

דדייקינן לעיל הא בגבולין לוקה שלש

וקא צעית מאי למימרא אינטריך

כגון דנקיט ליה בקניא וקא משמע

לן דכמאן דראה פני החומה דמי

ולוקה משום לא תוכל אי דדר ארחקיה ואכליה ותפשוט מינה צעיא דרצ פפא דצעא לעיל:

ב"רנ"י הקורא קרחה בראשו. על המת כדמפרש בגמרא: **והמקיף פאת ראשו.** ^(י) משום דצעי למימר הי נינהו פאתי ראשו נקיט ליה:

שרט. עושה חצורה בעצמו משום כער מתו: **השורט שריטה אחס על המת חייב.** הכא לאו דוקא נקט שריטה אחת אלא משום דצעי לפלוגי

לקמיה צין שריטה אחת לשתי שריטות נקיט ליה גמי הכא וכמדומה דלא גרסינן ליה: **שריטה אחס על ה' מתים או ה' שריטות על מס**

אחד. בגמרא מרבי ליה דחייב על כל אחת ואחת: **חייב על הראש.** על הקפת הראש חייב שתי מלקיות דשתי פאות יש לו לראש שהראש

שתי חמיכות מקום השיער חמיכה אחת ומקום הפנים והזקן חמיכה אחת ומתחבדות זו עם זו צדד האוזן מלפניו מקום שלועזין טנפל"א

ושם נקרא פאה ששם סוף הראש מקום חיבור הפרקים וגמלא שיש לו שתי פאות ידעא מכלאן ויידעא מכלאן וחייב עליהן שתיס אפילו

נטלן צבת אחת בשתי ידיו ואע"ג דחד התראה קא מתרה ליה אל תקיף דזיל הכא פאה איכא וזיל הכא פאה איכא כדאמר לקמן גבי קרחה

וגבי שריטה דמיייתין ^(יא) דחייב על כל קרחה וקרחה ועל כל שרט ושרט והי' דהכא לא כריך לאתויי מקרא דמסתמא כי היכי דאמרין ושרט

לחייב על כל שרט ושרט ה"נ אמרינן פאת לחייב על כל פאה ופאה דהא לאו מיתורא דקרא שמעינן ליה כולי האי ^(יב) כ"ש וגויגוס כדאמרין

לקמן דסקיניה לחמש אצבעתיה נשא דאע"ג דליכא אלא חדא התראה מחייבינן ליה חמש: **שתיס מלאן.** חמש פאות יש לו לזקן אחד

למטה מן האוזן מקום שלחי התחתון ויאל ומתפרד שם ושם נקרא פאה בחודו של לחי שזולט לחוץ ששם מתחלת הזקן וכל מה שלמעלה עד

היזידעא בכלל פאת הראש היא ושתי השיצולות כל אחד מהן לסוף הלחי ונקרא פאה ואחת מלמטה שיער שצין השיצולת באמצע הסנטר

שלועזין מנט"ן: **ואינו חייב עד שיעלנו בשר.** תנא קמא קאמר לה ורבי אליעזר פליג עליה: **גב'.** **הכי גרסינן** לא יקרחו קרחה

יכול אפילו קרח כו' תלמוד לומר קרחה. דקרא ימירא ^(יג) הוא: **בראשם מה תלמוד לומר.** לאו דוקא קאמר ליה דהא ודאי אינטריך

משום דהוה אימינא קרחה כל דהו אלא מידשר קא דרש ליה בראשם משמע כל הראש שלפי שאמר כו': ולא סתגודו. בישראל כתיב

ולא יקרחו בכהנים: צין **העינים.** בראש סמוך לפדחת: ואין לי. דחייב על כל הראש אלא כהנים דההוא בכהנים כתיב:

ב.

הא בגבולין לוקה. מדנקט והיא שנת מעשר שני והוא צירושלים

שמע מינה דאילו היה בגבולין לוקה שלש: **אמר רבא**

מחיצה לאכול מדאורייתא מחיצה לקלוש מדרבנן. הלכך לגבי דין פדייה

לא אמרינן ^(יד) מתנה שלא הורמו כמי שהורמו דמיין לענין שקלטוהו

ואסור לפדותו אבל לענין שלוקין

בגבולין אמרינן כמי שהורמו דמיין

והוי ראו פני הצית:

רבינא **אמר** כגון דנקיט **ציה**

בקניא. הא דאמר

בגבולין לוקה שלש מיירי כשהאיש

עומד ^(טו) צין הקנים ונקיט ליה לקנה

מזבחן ואשמעינן דלוקה דצכך קרית

ציה ראיית פני הצית ולוקה כשאוכלו

במקומו דעדיין אינו צפנים לגמרי

^(טז) ולפשוט צעיא דרצ פפא:

לחייב **על כל קרחה וקרחה**

חיבי דמי אילימא בזה

אחר זה ובחמש התראות פשיטא

אלא בבת אחת ובחדא התראה. זו

גירסת הספרים והקונטרס לא גרים

צבת אחת אלא צחדא התראה וכן

פ"י לעולם צוה אחר זה ושמא היינו

טעמא משום דאי צבת אחת הכל

קרחה חדא היא ויש ליישב צבת

אחת ומיירי שעשה שיעור ה' קרחות

והוא הדין דצוה אחר זה גמי היה

יכול להקשות אלא הכי קאמר אילימא

גס צבת אחת וצחדא התראה:

לא

ב"רנ"י יחקורח קרחה בראשו יוהמקיף פאת ראשו יוהמשחית פאת זקנו יוהשורט שריטה אחת על המת חייב ישרט שריטה ^(יז) אחת על חמשה

מתים או חמש שריטות על מת אחד חייב על כל אחת ואחת ^(יח) על חמשה

שתיים אחת מכאן ואחת מכאן ^(יט) על הזקן שתיים מכאן ושתיים מכאן ואחת

מלמטה רבי אליעזר אומר אם ניטלו כולן כאחת אינו חייב אלא אחת

^(כ) ואינו יחייב עד שיטלנו בתער רבי אליעזר אומר אפילו לקמו במלקט

או ברהיטני חייב: **גב'.** תנו רבנן ^(כא) לא יקרחו יכול אפילו קרח ארבע

וחמש קריחות לא יהא חייב אלא אחת תלמוד לומר קרחה ^(כב) לחייב

על כל קרחה וקרחה בראשם מה תלמוד לומר לפי שנאמר ^(כג) לא

תתגודדו ולא תשימו קרחה בין עיניכם למת יכול לא יהא חייב אלא על

בין העינים בלבד מניין לרבות כל הראש תלמוד לומר בראשם לרבות

^(כד) כל הראש ואין לי אלא ^(כה) בכהנים שריבה בהן הכתוב מצות יתירות ישראל

מנין נאמר כאן קרחה ונאמר להלן קרחה מה להלן חייב על כל

קרחה וקרחה וחייב על הראש כבין העינים אף כאן חייב על כל קרחה

וקרחה וחייב על הראש כבין העינים ומה להלן על מת יאף כאן על מת

הני ד' וה' קריחות ה"ד אילימא בזה אחר זה ובחמש התראות פשיטא

אלא

מכאן ושהים מכאן.

מכל ד' צ' נדעים, לפי

והם לכל דבר רחב כנגד הצדעים

זרדין בראשו, ואחת

מלמטה. בסנטר שלהמים

מחזירין שם והעם קצר

מלמטה בסנטר שקורין

מונטוין בלע"ז (שם ג.)

ואינו חייב. על הקפת

הראש, עד שילקטו בתער

(ויד' ח.). **בראשם.** האמור

אצל כהנים, לפי שנאמר.

בישראל צין עינים משמע

סמוך לפדחת (קדושין יד.).

ומה להלן. בישראל, על

מת. דהא כתיב למת (שם).

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג

ה"ג